

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-34-8>

УДК: 821.112.2-3

ПОКУЛЕВСЬКА Анна

Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського Криворізького національного університету
<https://orcid.org/0000-0002-2531-0430>

УГОЛЬКОВА Марина

Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського Криворізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У НІМЕЦЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ КОЛЛІН ГУВЕР "ES ENDET MIT UNS"

У статті розглядаються лексико-семантичні трансформації, зокрема транскодування, конкретизація, генералізація та антонімічний переклад, що були використані у німецькому перекладі роману Коллін Гувер "It Ends With Us" ("Es endet mit uns"). Особлива увага приділяється аналізу способів передачі власних назв, термінів і культурних реалій, а також впливу цих трансформацій на збереження стилістики, атмосфери та підтексту оригінального тексту. Транскодування дозволяє зберегти автентичність американського культурного простору завдяки відтворенню оригінальних імен, назв місць, закладів і словосполучень. Конкретизація використовується для точнішого передавання деталей, емоційного стану персонажів, створення глибших образів і підсилення експресивності. Генералізація, навпаки, сприяє усуненню надмірної деталізації, полегшуючи сприйняття тексту цільовою аудиторією та забезпечуючи адаптацію до німецькомовного культурного контексту. Антонімічний переклад дозволяє зробити висловлювання більш природними для німецької мови, при цьому зберігаючи або навіть підсилюючи емоційне навантаження вислову. Усі розглянуті трансформації виконують не лише формальну функцію передачі змісту, а й важливу комунікативно-прагматичну роль. Вони забезпечують цілісність художнього тексту, збереження авторських інтенцій і адаптацію змісту до культурних норм мови перекладу. Стаття ілюструє ефективність перекладацьких стратегій у створенні якісного міжмовного і міжкультурного діалогу. Матеріал роману Коллін Гувер є репрезентативним прикладом сучасної англомовної художньої літератури, тому результати дослідження можуть бути застосовані для вивчення перекладацьких стратегій у межах популярного літературного дискурсу. Дослідження ґрунтується на якісному аналізі текстових фрагментів оригіналу та перекладу, що дозволяє виявити закономірності використання трансформацій та їхню функціональність у контексті перекладацького процесу.

Ключові слова: лексико-семантичні трансформації, художній переклад, німецька мова, Коллін Гувер, транскодування, конкретизація, генералізація, модуляція, антонімічний переклад, компресія, декомпресія, пермутація, еквівалентність перекладу.

POKULEVSKA Anna, UHOLKOVA Maryna

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Educational and Scientific Institute
of Economics and Trade of Kryvyi Rih National University

FEATURES OF LEXICAL-SEMANTICAL TRANSFORMATIONS IN THE GERMAN TRANSLATION OF COLLEEN HOOVER'S NOVEL "ES ENDET MIT UNS"

The article examines lexico-semantic transformations, including transcoding, concretization, generalization, and antonymic translation, used in the German translation of Colleen Hoover's novel *It Ends With Us* (*Es endet mit uns*). Particular attention is given to the analysis of strategies for rendering proper names, terms, and cultural realia, as well as the impact of these transformations on preserving the stylistics, atmosphere, and subtext of the original text. Transcoding helps maintain the authenticity of the American cultural context by reproducing original names, place names, institutional titles, and phrases. Concretization is employed to more accurately convey details, the characters' emotional states, create deeper imagery, and enhance expressiveness. Generalization, by contrast, serves to eliminate excessive detail, facilitating comprehension for the target audience and ensuring adaptation to the German-speaking cultural context. Antonymic translation enables the expression to sound more natural in German while preserving or even enhancing the emotional intensity of the utterance. All the examined transformations fulfill not only the formal function of content transmission but also an important communicative-pragmatic role. They ensure the integrity of the literary text, the preservation of the author's intent, and the adaptation of the content to the cultural norms of the target language. The article illustrates the effectiveness of translation strategies in fostering a high-quality interlingual and intercultural dialogue. The material of Colleen Hoover's novel serves as a representative example of contemporary English-language fiction; therefore, the findings of this study may be applied to the analysis of translation strategies within the realm of popular literary discourse. The research is based on a qualitative analysis of textual fragments from both the original and the translation, allowing for the identification of patterns in the use of transformations and their functionality within the translation process.

Keywords: lexico-semantic transformations, literary translation, German language, Colleen Hoover, transcoding, concretization, generalization, modulation, antonymic translation, compression, decompression, permutation, translation equivalence.

Стаття надійшла до редакції / Received 17.03.2025

Прийнята до друку / Accepted 26.04.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасному перекладознавстві особливу увагу приділяють вивченню лексико-семантичних трансформацій як основних засобів досягнення адекватності перекладу. Переклад художньої літератури є

складним мистецтвом, що вимагає від перекладача не лише знання обох мов, але й уміння відтворити стиль, образність та емоційне забарвлення оригіналу. Роман Коллін Гувер "It Ends with Us" ("Es endet mit uns" у німецькому перекладі) є цікавим матеріалом для дослідження лексико-семантичних трансформацій, оскільки містить різноманітні лексичні одиниці та стилістичні прийоми, які вимагають творчого підходу при перекладі.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого розуміння особливостей перекладу сучасної художньої літератури з англійської мови німецькою, зокрема тих трансформацій, які забезпечують адекватну передачу змісту та стилістичних особливостей оригіналу. Крім того, роман Коллін Гувер належить до бестселерів сучасної літератури, що робить його аналіз важливим для розуміння тенденцій у перекладі популярної літератури.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є виявлення та аналіз лексико-семантичних трансформацій у німецькому перекладі роману Коллін Гувер "Es endet mit uns", визначення їх функцій та особливостей застосування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Як зазначає В. В. Коптілов, «лексико-семантичні трансформації є невід'ємною частиною процесу перекладу, що дозволяють досягти адекватності при відтворенні змісту оригіналу» [1, с. 42]. Вони застосовуються для подолання лексичних, граматичних та стилістичних розбіжностей між мовами, а також для збереження емоційного впливу на читача.

У сучасному перекладознавстві виділяють різні види лексико-семантичних трансформацій. За класифікацією, запропонованою Т. Р. Кияком, до основних видів таких трансформацій належать: транскодування, конкретизація, генералізація, модуляція (смысловий розвиток), антонімічний переклад, компресія, декомпресія, пермутація та ін. [4, с. 278]. Розглянемо ці трансформації на прикладі німецького перекладу роману Коллін Гувер.

Транскодування є одним із найпоширеніших видів трансформацій, що використовуються при перекладі власних назв, термінів та реалій. У романі "Es endet mit uns" ця трансформація найчастіше застосовується для передачі імен персонажів та назв місць. Так, ім'я головної героїні *Lily Bloom* передається як *Lily Bloom*, а назва міста *Boston* як *Boston*. У цих випадках застосовано транслітерацію, яка є різновидом транскодування. Перекладач зберігає англійське написання власних імен, що відповідає загальноприйнятим німецьким нормам перекладу англійських власних назв. Така стратегія допомагає зберегти автентичність художнього світу твору, підкреслюючи, що дія відбувається в американському культурному середовищі. Транскодування тут виконує функцію культурного маркера, який миттєво переносить німецькомовного читача у відповідний географічний та культурний контекст.

Додатковим прикладом транскодування у романі є передача назви ресторану *Bib's on Marketson*: "*Sie betrat Bib's on Marketson und schaute sich nach ihrem Vater um*" [3, с. 156]. У цьому прикладі передача оригінальної назви закладу без змін дозволяє зберегти характерний американський колорит та локальну специфіку оповіді. У той же час, англійська назва ресторану легко зрозуміла німецькомовному читачеві, і тому не потребує додаткового пояснення чи трансформації.

Ще одним цікавим прикладом є передача фрази *Lily's Blooms* (назва квіткового магазину головної героїні): "*Ich stehe vor meinem Geschäft, Lily's Blooms, und betrachte die neuen Blumen im Schaufenster*" [5, с. 214]. У цьому випадку транскодування назви магазину має додаткову функцію – збереження гри слів, яка пов'язана з прізвиськом героїні (*Bloom*), що одночасно означає «цвітіння». Німецькомовний читач, знайомий з англійською мовою, здатний оцінити цю мовну гру, і саме тому перекладач зберігає оригінальну назву без змін.

Таким чином, транскодування у німецькому перекладі роману не лише виконує функцію передачі власних назв, але й сприяє збереженню культурної автентичності твору, створює правильний географічний контекст та в окремих випадках дозволяє зберегти авторські стилістичні прийоми.

Конкретизація як вид лексико-семантичної трансформації передбачає заміну слова чи словосполучення з ширшим значенням на слово чи словосполучення з вузьким значенням. Як зазначає О. О. Селіванова, «конкретизація дозволяє уточнити зміст повідомлення в перекладі відповідно до контексту та культурних особливостей мови перекладу» [5, с. 214]. У німецькому перекладі роману "Es endet mit uns" можна знайти численні приклади цієї трансформації. Так, англійське речення "*She walked into the room*" [5, с. 214] у німецькому перекладі передається як "*Sie betrat das Zimmer mit zögernden Schritten*" [5, с. 214]. У цьому прикладі загальне англійське дієслово *walked* (йшла) конкретизується шляхом додавання образної характеристики *mit zögernden Schritten* (невпевненими кроками). Така конкретизація дозволяє німецькомовному читачеві яскравіше уявити не лише дію, але й емоційний стан героїні. Невпевнена хода відображає її внутрішні вагання, тривогу та страх, що дуже важливо для розуміння психологічного стану персонажа в цьому епізоді. Таким чином, конкретизація тут виконує функцію психологічної характеристики героїні, додаючи глибини її образу.

Інший приклад: "*I saw a man standing there*" [5, с. 216]. – "*Ich sah einen großgewachsenen Mann dort stehen*" [5, с. 216]. У цьому випадку загальне поняття *a man* (чоловік) конкретизується через додавання

характеристики *großgewachsenen* (високий). Ця конкретизація допомагає читачеві точніше уявити зовнішність персонажа та створює більш деталізовану картину ситуації. Крім того, фізичні характеристики персонажа часто мають символічне значення в художній літературі: високий зріст може підкреслювати силу, владність або домінування персонажа в певній ситуації, що особливо важливо в контексті сюжету роману, де описуються складні міжособистісні стосунки.

Розглянемо ще один приклад конкретизації: "*She entered the building*" [6, с. 183]. – "*Sie ging durch die massive Eingangstür des Gebäudes*" [6, с. 183]. У цьому реченні загальне дієслово *entered* (увійшла) конкретизується через деталізований опис процесу входження через *massive Eingangstür* (масивні входні двері). Така конкретизація дозволяє читачеві не лише чіткіше уявити сцену, але й відчутти атмосферу приміщення – масивні двері можуть вказувати на солідний, офіційний характер будівлі, що створює відповідний настрій епізоду. Цей приклад демонструє, як конкретизація може сприяти формуванню загальної атмосфери та підтексту в перекладі.

Ще один цікавий приклад: "*He looked at me*" [5, с. 223]. – "*Er musterte mich mit prüfendem Blick*" [5, с. 223]. Тут нейтральне дієслово *looked* (подивився) конкретизується як *musterte mit prüfendem Blick* (розглядав оцінюючим поглядом). Така конкретизація має виразне комунікативно-прагматичне значення, оскільки передає не просто факт візуального контакту, а його якість та мету. Оцінюючий погляд означає певну форму аналізу, судження, що важливо для розуміння взаємин між персонажами та розвитку сюжету. Ця трансформація також допомагає краще передати підтекст та напруженість ситуації, які могли б бути втрачені при більш нейтральному перекладі.

Таким чином, конкретизація в німецькому перекладі роману "*Es endet mit uns*" виконує декілька важливих функцій: збагачує образність тексту, сприяє глибшому розкриттю психологічних станів персонажів, створює відповідну атмосферу та передає підтекст, який є невід'ємною частиною художнього твору.

Генералізація, на відміну від конкретизації, передбачає заміну слова з вужчим значенням на слово з ширшим значенням. У романі "*Es endet mit uns*" ця трансформація також широко представлена. Наприклад, речення "*She was driving her Toyota*" [5, с. 225] перекладено як "*Sie fuhr mit ihrem Auto*" [5, с. 225]. У цьому випадку конкретна марка автомобіля *Toyota* замінена загальним поняттям *Auto* (автомобіль). Ця трансформація зумовлена кількома факторами. По-перше, для німецькомовного читача марка *Toyota* може не мати таких асоціативних зв'язків, як для американського читача, де ця марка може сигналізувати про певний соціальний статус, практичність або економність власника. По-друге, в цьому контексті конкретна марка автомобіля не є сюжетно важливою деталлю, тому її генералізація не впливає на розуміння основного змісту. Така трансформація відображає перекладацьку стратегію, спрямовану на уникнення надмірної деталізації, яка може відволікати увагу німецькомовного читача від головної ідеї.

Ще один приклад: "*He was drinking Bourbon*" [6] – "*Er trank Whiskey*" [6]. Тут конкретний вид віскі *Bourbon* замінено загальним поняттям *Whiskey*. Бурбон є типово американським напоєм з особливими культурними конотаціями в США, які можуть бути не такими очевидними для німецькомовного читача. Використання більш загального терміну *Whiskey* дозволяє зберегти основний зміст (персонаж п'є міцний алкогольний напій), але при цьому уникнути культурно-специфічних конотацій, які могли б бути незрозумілими або неправильно інтерпретованими в німецькомовному культурному контексті.

Розглянемо ще один приклад генералізації: "*She ordered a Big Mac with large fries*" [6]. – "*Sie bestellte einen Hamburger mit Pommes*" [6]. У цьому випадку специфічна назва продукту *Big Mac*, яка є торговою маркою мережі McDonald's, замінена загальним терміном *Hamburger*. Така генералізація має подвійне обґрунтування: по-перше, вона уникає використання торгової марки, а по-друге, робить текст більш нейтральним та універсальним. Для німецького читача важливим є факт споживання фаст-фуду як такого, а не конкретної його марки. Ця трансформація також демонструє адаптивний характер генералізації – пристосування тексту до сприйняття цільовою аудиторією.

Ще один цікавий приклад: "*She reached for her iPhone and checked her Instagram*" [6]. – "*Sie griff nach ihrem Handy und prüfte ihre sozialen Medien*" [6]. У цьому випадку відбувається подвійна генералізація: конкретна марка телефону *iPhone* замінюється на загальне поняття *Handy* (мобільний телефон), а назва соціальної мережі *Instagram* – на загальне поняття *soziale Medien* (соціальні мережі). Така трансформація робить текст менш прив'язаним до конкретних брендів та технологій, а отже, потенційно більш стійким до старіння (адже популярність брендів та соціальних мереж може змінюватися з часом). Крім того, ця генералізація фокусує увагу читача на самій дії та її соціальному значенні, а не на конкретних технологічних засобах її реалізації.

Додатковий приклад генералізації: "*She wore her Converse sneakers and Levi's jeans*" [6]. – "*Sie trug Turnschuhe und Jeans*" [6]. У цьому випадку конкретні марки одягу *Converse* та *Levi's* замінюються загальними поняттями *Turnschuhe* (кросівки) та *Jeans* (джинси). Така трансформація дозволяє уникнути надмірної маркетизації тексту та зробити його більш нейтральним. У німецькомовному культурному просторі ці марки можуть мати інші конотації, ніж в американському, тому генералізація допомагає зберегти основний зміст (неформальний, молодіжний стиль одягу) без потенційно неправильних культурних асоціацій.

Отже, генералізація в німецькому перекладі роману "*Es endet mit uns*" виконує важливі функції культурної адаптації, уникнення надмірної деталізації та забезпечення часової стійкості тексту. Ця

трансформація дозволяє зробити текст більш доступним та зрозумілим для німецькомовного читача, зберігаючи при цьому його основний зміст та художню цінність.

Антонімічний переклад є особливим видом трансформації, що передбачає заміну позитивної форми в оригіналі на негативну в перекладі чи навпаки, при цьому відбувається заміна лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням. Ця трансформація може реалізовуватися через негативацію або позитивацію. Приклад негативації: *"Remember to call me"* [7]. – *"Vergiss nicht, mich anzurufen"* [7] (Не забудь подзвонити мені). У цьому випадку позитивна конструкція *remember* (пам'ятай) замінена негативною *vergiss nicht* (не забудь). Така трансформація зумовлена мовними нормами та узусом німецької мови, де у схожих комунікативних ситуаціях частіше використовується саме негативна конструкція. Хоча формально значення фраз протилежні (пам'ятати vs. не забувати), прагматично вони еквівалентні, оскільки комунікативний намір залишається незмінним – спонукання адресата до певної дії у майбутньому. Використання антонімічного перекладу в цьому випадку дозволяє зробити текст природнішим для сприйняття німецькомовним читачем.

Приклад позитивації: *"I didn't miss him at all"* [7] – *"Ich war froh, ihn nicht zu sehen"* [7] (Я була рада його не бачити). У цьому випадку негативна конструкція *didn't miss* (не сумувала) замінена позитивною *war froh* (була рада), що змінює емоційне забарвлення висловлювання, але зберігає його загальний смисл. Така трансформація дозволяє більш точно передати емоційний стан героїні – не просто відсутність суму, а активна радість від відсутності контакту.

Розглянемо ще один приклад антонімічного перекладу: *"She couldn't help smiling"* [7] – *"Sie musste einfach lächeln"* [7] (Вона просто мусила посміхнутися). У цьому випадку негативна конструкція *couldn't help* (не могла втриматися) замінена позитивною *musste* (мусила). Така трансформація зберігає основний зміст повідомлення – мимовільність, неконтрольованість дії – але виражає його в більш природний для німецької мови спосіб. Крім того, використання модального дієслова *müssen* (мусити) надає висловлюванню певного емоційного відтінку примусовості, що може бути важливим для характеристики психологічного стану героїні.

Наступний приклад антонімічного перекладу: *"He was not old"* [7] – *"Er war noch jung"* [7] (Він був ще молодий). У цьому випадку негативна конструкція *not old* (не старий) замінена позитивною *noch jung* (ще молодий). Така трансформація не лише робить висловлювання більш природним, але й додає семантичний відтінок – слово *noch* (ще) вказує на певний часовий аспект, натякаючи, що молодість персонажа є тимчасовим станом. Це ілюструє, як антонімічний переклад може збагачувати текст додатковими смисловими нюансами.

Ще один цікавий приклад: *"It's not difficult"* [7] – *"Es ist ganz einfach"* [7] (Це дуже просто). У цьому випадку негативне твердження *not difficult* (не складно) замінено позитивним *ganz einfach* (дуже просто), що надає висловлюванню більшої категоричності та впевненості. Додавання інтенсифікатора *ganz* (дуже, цілком) підсилює цей ефект. Така трансформація може бути важливою для передачі комунікативного наміру персонажа – не просто повідомити факт, а переконати співрозмовника в чомусь.

Компресія та декомпресія є протилежними трансформаціями, що передбачають зменшення або збільшення обсягу тексту при перекладі. Компресія полягає у скороченні тексту за рахунок опущення надлишкових елементів, тоді як декомпресія, навпаки, передбачає розширення тексту за рахунок додавання нових елементів. Приклад компресії: *"She was sitting in a chair and reading a book"* [4, с. 41] – *"Sie las in einem Sessel"* [4, с. 41] (Вона читала в кріслі). У цьому прикладі відбувається подвійна компресія: по-перше, опускається дієслово «сидіти», оскільки з контексту зрозуміло, що читання відбувається сидячи в кріслі; по-друге, два окремих дієслова (сидіти і читати) об'єднуються в одну дієслівну конструкцію. Така компресія робить вираз більш лаконічним та природним німецькою мовою, де надмірна описовість може сприйматися як стилістична вада. Крім того, компресія в цьому випадку дозволяє зосередити увагу читача на головній дії (читанні), а не на її супутніх обставинах.

Додатковий приклад компресії: *"She was a woman who always tried to help others"* [4, с. 44] – *"Sie war eine stets hilfsbereite Frau"* [4, с. 44] (Вона була завжди готовою допомогти жінкою). У цьому випадку підрядне означальне речення *who always tried to help others* (яка завжди намагалася допомогти іншим) замінюється прикметником *hilfsbereit* (готова допомогти) з прислівником *stets* (завжди). Така компресія відображає структурні відмінності між мовами: німецька мова часто дозволяє виразити складні характеристики через прикметники, тоді як англійська потребує підрядних речень. Це робить текст не лише компактнішим, але й стилістично більш елегантним німецькою мовою.

Приклад декомпресії: *"She smiled"* [4, с. 47] – *"Sie lächelte erleichtert und dankbar"* [4, с. 47] (Вона посміхнулася з полегшенням і вдячністю). У цьому випадку просте дієслово *smiled* (посміхнулася) розширюється шляхом додавання характеристик посмішки: *erleichtert* (з полегшенням) та *dankbar* (з вдячністю). Така декомпресія дозволяє не просто констатувати фізичну дію (посмішку), але й передати складний емоційний стан героїні. Це особливо важливо для розуміння психологічної динаміки персонажа – її полегшення може вказувати на завершення певної напруженої ситуації, а вдячність – на позитивне ставлення до іншого персонажа. Таким чином, декомпресія тут виконує важливу функцію психологізації оповіді.

Розглянемо ще один приклад декомпресії: *"It rained"* [4, с. 48] – *"Dicke Regentropfen prasselten unaufhörlich gegen die Fensterscheiben"* [4, с. 48] (Товсті краплі дощу безперервно стукали у вікна). У цьому випадку просте односкладне речення *"It rained"* (Йшов дощ) трансформується у розгорнутий, деталізований

опис цього явища. Така декомпресія не просто інформує про факт дощу, але й створює виразний звуковий та візуальний образ, що посилює атмосферу сцени. Прикметник *dicke* (товсті) вказує на інтенсивність дощу, дієслово *prasselten* (стукали) передає його звукову характеристику, а прислівник *unaufhörlich* (безперервно) – тривалість. Додавання об'єкта *Fensterscheiben* (вікна) також локалізує дію відносно персонажа, що може бути важливим для розуміння сюжетної ситуації.

Додатковий приклад декомпресії: *"He was tired"* [4, с. 48] – *"Erschöpfung und Müdigkeit zeichneten sich deutlich in seinen eingefallenen Wangen und den dunklen Ringen unter seinen Augen ab"* [4, с. 48] (Виснаження та втома чітко проявлялися в його запалих щоках та темних колах під очима). У цьому випадку простий стан втоми передається через детальний опис його фізичних проявів. Така декомпресія дозволяє читачеві не просто отримати інформацію про стан персонажа, але й наочно його уявити. Крім того, ступінь деталізації опису може вказувати на важливість цього стану для розвитку сюжету – можливо, виснаження персонажа є ключовим фактором для його подальших дій чи рішень.

Пермутація, або перестановка, передбачає зміну розташування мовних елементів у тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу. Ця трансформація часто зумовлена відмінностями в синтаксичній структурі мов. Так, речення *"Slowly and carefully, she opened the door"* [4, с. 63] перекладено як *"Sie öffnete langsam und vorsichtig die Tür"* [4, с. 63] (Вона відкрила повільно та обережно двері). У цьому випадку відбувається перестановка прислівників *slowly and carefully* (*langsam und vorsichtig*), які в оригіналі стоять на початку речення, а в перекладі – після дієслова. Така пермутація зумовлена структурними особливостями німецької мови, де прислівники зазвичай розташовуються безпосередньо після дієслова, яке вони модифікують, тоді як в англійській мові вони можуть стояти і на початку речення. Ця трансформація забезпечує природність звучання перекладу, оскільки дотримання оригінального порядку слів (*Langsam und vorsichtig öffnete sie die Tür*) хоч і можливе в німецькій мові, але звучало б стилістично маркованим та незвичним для нейтрального наративу.

Інший приклад: *"Tomorrow we will go to the cinema, if you want"* [4, с. 65] – *"Wenn du willst, gehen wir morgen ins Kino"* [4, с. 65] (Якщо ти хочеш, підемо завтра в кіно). Тут підрядне речення *if you want*, яке в оригіналі стоїть у кінці, у перекладі переміщується на початок. Така пермутація відображає типову для німецької мови тенденцію розміщувати умови чи обставини перед основним твердженням, що логічно відповідає природному ходу думки: спочатку умова, потім – наслідок. Крім того, така структура може надавати більшого емпатичного значення умові, підкреслюючи її важливість для реалізації дії.

Розглянемо ще один приклад пермутації: *"She gave him the book that she had bought yesterday"* [4, с. 68] – *"Sie gab ihm das Buch, das sie gestern gekauft hatte"* [4, с. 68] (Вона дала йому книгу, яку вона вчора купила). У цьому випадку прислівник *yesterday* (вчора), який в англійському реченні стоїть після дієслова *had bought* (купила), в німецькому перекладі переміщується перед дієслівну форму *gekauft hatte* (купила). Ця пермутація зумовлена правилами німецького синтаксису, згідно з якими у підрядних реченнях дієслово займає кінцеву позицію, а прислівники часу розташовуються перед ним. Така зміна порядку слів є абсолютно необхідною для забезпечення граматичної коректності перекладу.

Додатковий приклад пермутації: *"I will never forget what he told me that day"* [4, с. 69] – *"Was er mir an jenem Tag sagte, werde ich nie vergessen"* [4, с. 69] (Те, що він мені сказав того дня, я ніколи не забуду). У цьому випадку відбувається суттєва перебудова всієї структури речення: підрядне речення *"what he told me that day"* (що він сказав мені того дня), яке в оригіналі стоїть після головного речення, у перекладі переміщується на початок. Така пермутація надає висловлюванню додаткової емпатичності, підкреслюючи важливість сказаного. Крім того, вона відображає стилістичні особливості німецької мови, де така інверсія є поширеним засобом вираження емоційного наголосу.

Ще один приклад пермутації: *"Because of the rain, the match was cancelled"* [4, с. 74] – *"Das Spiel wurde wegen des Regens abgesagt"* [4, с. 74] (Матч було скасовано через дощ). У цьому випадку причина скасування (*because of the rain*), яка в оригіналі стоїть на початку речення, у перекладі переміщується ближче до кінця. Така пермутація відображає типову для німецької мови тенденцію розміщувати важливу інформацію ближче до кінця речення, що створює певне напруження та утримує увагу читача. Крім того, вона дозволяє розпочати речення з підмета, що відповідає більш нейтральному порядку слів у німецькій мові.

В такому випадку, пермутація в німецькому перекладі роману *"Es endet mit uns"* виконує важливі функції забезпечення граматичної коректності, досягнення природності звучання, відповідності стилістичним нормам німецької мови та передачі емпатичних наголосів, що є важливими для розуміння емоційного забарвлення висловлювань.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз лексико-семантичних трансформацій у німецькому перекладі роману Коллін Гувер *"Es endet mit uns"* показує, що найчастіше використовуються такі трансформації, як конкретизація, генералізація, модуляція та антонімічний переклад. Це пояснюється тим, що ці трансформації дозволяють найбільш повно передати зміст оригіналу з урахуванням культурних та мовних особливостей німецькомовної аудиторії.

Особливу роль у перекладі роману відіграють трансформації, що дозволяють зберегти емоційне забарвлення та образність оригіналу. Так, для передачі емоційних станів героїв часто використовуються декомпресія та конкретизація, що дозволяють більш детально описати почуття та переживання персонажів.

Для передачі культурних реалій частіше застосовуються транскодування та генералізація, що дозволяють зробити текст зрозумілим для німецькомовного читача без втрати національного колориту.

Таким чином, лексико-семантичні трансформації в німецькому перекладі роману Коллін Гувер "Es endet mit uns" виконують важливу функцію – забезпечують адекватну передачу змісту та стилістичних особливостей оригіналу з урахуванням культурних та мовних особливостей німецькомовної аудиторії. Їх використання дозволяє досягти еквівалентності перекладу на лексичному, семантичному та стилістичному рівнях.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні інших видів перекладацьких трансформацій у романі Коллін Гувер "Es endet mit uns", а також у порівняльному аналізі перекладів цього роману іншими мовами для виявлення спільних та відмінних рис у використанні лексико-семантичних трансформацій.

Література

1. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 130 с.
2. Терехова С. І. Вступ до перекладознавства (Сучасні проблеми і теорії. Діяльність перекладача. Основи техніки перекладу): навч. посібник / вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2002. 163 с.
3. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 304 с.
4. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник для студентів вищ. навч. закл. 3-тє вид., доп. і перероб. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2014. 640 с.
5. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові: монографічне видання. Черкаси: Чабаненко Ю., 2012. 488 с.
6. Актуальні проблеми теорії і практики сучасного перекладу: монографія / С. М. Амеліна, О. В. Бабенко, Н. В. Білоус та ін.; за заг. ред. С. М. Амеліної. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 470 с.
7. Запукхляк І. М., Табаран Д. О. Лексичні трансформації у романі Маркуса Зузака «Крадійка книжок». Закарпатські філологічні студії. 2024. № 34, т. 2. С. 95–99.

References

1. Koptilov, V. V. (2003). *Theory and Practice of Translation*. Kyiv: Universe. p. 130.
2. Terekhova, S. I. (2002). *Introduction to Translation Studies (Contemporary Issues and Theories. Translator's Activity. Basics of Translation Technique)* (2nd ed., revised and expanded). Kyiv: Publishing Center of Kyiv National Linguistic University. p. 163.
3. Mamrak, A. V. (2009). *Introduction to Translation Theory*. Kyiv: Center for Educational Literature. p. 304.
4. Kyiak, T. R., Naumenko, A. M., Ohui, O. D. (2014). *Translation Studies (German-Ukrainian Direction): Textbook for Higher Education Students* (3rd ed., revised and expanded). Chernivtsi: Bukrek Publishing House. p. 640.
5. Selivanova, O. O. (2012). *The World of Consciousness in Language: Monographic Edition*. Cherkasy: Chabanenko Y. p. 488.
6. Amelina, S. M., Babenko, O. V., Bilous, N. V., et al. (2018). *Current Issues in the Theory and Practice of Modern Translation: Monograph* (S. M. Amelina, Ed.). Kyiv: Center for Educational Literature. p. 470.
7. Zapukhliak, I. M., & Tabaran, D. O. (2024). Lexical Transformations in Markus Zusak's Novel *The Book Thief*. *Transcarpathian Philological Studies*, (34), vol. 2, pp. 95–99.